

Тема 2.6. Управление на дигиталната идентичност

МУЛТИМЕДИЕН ТЕКСТ (ПОМАГАЛО) ТИП ЛЕКЦИЯ (УЧЕБНИК)

СЪДЪРЖАНИЕ

1	Тук ще научите	1
1.1	Ново понятие	1
2	Видове дигитална идентичност	1
2.1	Дигитален отпечатък.....	2
2.2	Как програмите и приложенията събират и споделят лична информация в интернет	3
3	Изграждане и защита на онлайн репутация	4
3.1	Предпазване на дигиталната идентичност и репутация в различни дигитални среди 4	
3.2	Настройки за защита в браузера (Cookies).....	5

1 ТУК ЩЕ НАУЧИТЕ

- Какви са видовете дигитална идентичност
- Какво представлява дигиталният отпечатък
- Как програмите и приложенията събират и споделят лична информация в интернет
- Конкретни начини за защита на онлайн репутацията ви, какви са добрите практики за изграждане на дигитална идентичност и какви действия може да предприемете за предпазване на дигиталните си идентичност и репутация в различни дигитални среди.

1.1 НОВО ПОНЯТИЕ

Понятие	Описание
Електронен отпечатък и електронни следи	Уникален набор от проследими дигитални дейности, действия, приноси и комуникации, които се проявяват в интернет или на дигитални устройства.

2 ВИДОВЕ ДИГИТАЛНА ИДЕНТИЧНОСТ

Дигиталната идентичност е информация, използвана от компютърните системи за представяне на лице, организация, приложение или устройство. Дигиталните идентичности позволяват да се автоматизира достъпът до услуги, предоставяни с компютри, и правят възможно компютрите да посредничат в отношенията.

Използването на дигитални идентичности днес е широко разпространено. На практика цялата колекция от информация, генерирана от онлайн дейността на дадено лице или организация, се нарича *Дигитална идентичност*. Това включва потребителски имена, пароли, история на търсенето, дата на раждане, история на покупките и др. Когато тази информация е публично достъпна и не е анонимизирана, тя може да бъде използвана от други лица за определени цели. В този по-широк смисъл дигиталната идентичност е аспект на социалната самоличност на дадено лице и се нарича още *Онлайн самоличност*.

Дигиталната идентичност на практика може да е номер, код, запис, обект или колекция от атрибути, които се използват от информационните технологии за идентифициране на субекти като хора, организации, потребители и клиенти. Следните видове дигитална идентичност са най-често срещаните¹:

- *Правителствена*. Правителствена идентификация на хора и организации, като например информация за раждане или корпоративна регистрация. Държавната идентификация е необходима при достъп до услуги, като например банкови, които се

проследяват внимателно от правителствата с цел спазване на законодателството и данъчно облагане.

- *Организационна*. Идентификация, създадена от организации, като например училищна карта или корпоративна идентификация.
- *Клиентска*. Идентификация на клиенти, като например банкова карта или телефонен номер.
- *Потребителска*. Процес на регистрация, при който се създава акаунт за даден потребител. В някои случаи потребителите могат да използват псевдоним или прякор, което позволява известна степен на анонимност.
- *Транзакционна*. Временна идентичност, която се създава за една транзакция.
- *Анонимна*. Идентичност, която е създадена специално, за да позволи на потребителя да остане анонимен.
- *Мрежова*. Включва мрежови адреси, като например IP адрес.
- *Машинна*. Идентификатори на машината, като например сериен номер.
- *На ниво атрибути*. Колекция от атрибути, които заедно идентифицират даден обект. Например, маркетинговите технологии могат да се опитат да идентифицират клиенти въз основа на атрибути като IP адрес и телефонен номер.

2.1 ДИГИТАЛЕН ОТПЕЧАТЪК

Дигиталният отпечатък, познат още и като *електронен отпечатък* и *електронна сянка*, се отнася до уникалния набор от проследими дигитални дейности, действия, приноси и комуникации, които се проявяват в интернет или на дигитални устройства. Електронният отпечатък може да бъде класифициран като *пасивен* или *активен*. Първият тип се състои от активността на потребителя при сърфиране в интернет и информацията, съхранявана като бисквитки (от англ.ез. – *cookies*). Вторият тип често се пуска умишлено от потребителя, за да сподели информация в уебсайтове или социални медии. Въпреки че терминът обикновено се отнася за човек, електронен отпечатък може да се отнася и за бизнес, организация или корпорация.

Използването на електронен отпечатък има както положителни, така и отрицателни последици. От една страна, той е предмет на много въпроси, свързани с неприкосновеността на личния живот. Например, без разрешението на дадено лице, непознати лица могат да съберат информация за него само с помощта на търсачките. Корпорациите също така могат да създават персонализирани реклами въз основа на историята на сърфиране. От друга страна, други могат да извлекат ползи, като се възползват от своя електронен отпечатък като влиятелни личности в социалните медии. Освен това работодателите използват електронния отпечатък на кандидата за работа или служителя като средство за онлайн проверка и оценка на пригодността му поради по-ниските разходи и достъпността му. Между двама равностойни кандидати за работа, този с „положителен“ електронен отпечатък може да има предимство. Тъй като използването на технологиите става все по-широко разпространено, дори децата генерират по-голям електронен отпечатък с потенциални положителни и отрицателни последици, като например при приема в дадено училище. Тъй като е трудно да нямаш електронен отпечатък, най-практично е да си създадеш положителен такъв.

2.2 КАК ПРОГРАМИТЕ И ПРИЛОЖЕНИЯТА СЪБИРАТ И СПОДЕЛЯТ ЛИЧНА ИНФОРМАЦИЯ В ИНТЕРНЕТ

Бисквитките са основния инструмент на програмите и приложенията за събиране и споделяне на лична информация в интернет. На практика това са текстови файлове с малки части от данни – като потребителско име и парола – които се използват за идентифициране на компютъра ви при използване на компютърна мрежа. Специфични бисквитки, известни като *HTTP бисквитки*, се използват за идентифициране на конкретни потребители и за подобряване на сърфирането им в уеб средата.

Данните, съхранявани в бисквитка, се създават от сървъра при свързването ви. Тези данни са обозначени с идентификатор, който е уникален за вас и вашия компютър. Когато бисквитката се обменя между вашия компютър и мрежовия сървър, сървърът прочита идентификатора и знае каква информация да ви предостави конкретно.

С някои вариации бисквитките в дигиталния свят биват два вида: *сесийни* и *постоянни*.

Сесийните бисквитки се използват само по време на навигация в даден уебсайт. Те се съхраняват в паметта с произволен достъп и никога не се записват на твърдия диск. Когато сесията приключи, сесийните бисквитки се изтриват автоматично. Те също така помагат за работата на бутона *Back (назад)* в браузера ви или са в помощ на приставките за анонимизиране – *плъгини* (от англ. ез. – *добавки*), предназначени за работа на конкретни браузъри, които помагат за запазване на поверителността на потребителя.

Постоянните бисквитки остават на компютъра за неопределено време, въпреки че много от тях включват дата на изтичане и се изтриват автоматично при достигане на тази дата.

Постоянните бисквитки се използват за две основни цели:

- 1) *Удостоверяване*. Тези бисквитки проследяват дали даден потребител е влязъл в системата и под какво име. Те също така рационализират информацията за влизане, така че на потребителите да не се налага да помнят паролите на сайта.
- 2) *Проследяване*. Тези бисквитки проследяват многократните посещения на един и същ сайт във времето. Онлайн търговците използват бисквитки за проследяване на посещенията на определени потребители, включително разглежданите страници и продукти. Получената информация им позволява да предлагат други продукти, които биха могли да заинтересуват посетителите. Постепенно се изгражда профил въз основа на историята на сърфиране на даден потребител в този сайт.

3 ИЗГРАЖДАНЕ И ЗАЩИТА НА ОНЛАЙН РЕПУТАЦИЯ

Ако искате да разберете повече за някого, когото не познавате добре, вероятно първата ви стъпка ще бъде да го потърсите в Google. Така най-общо ще добиете впечатление за него – на база неговата онлайн репутация.

Онлайн репутацията се отразява в почти всеки аспект на живота ни – от наемането ни на дадена работа до личния ни живот.

3.1 ПРЕДПАЗВАНЕ НА ДИГИТАЛНАТА ИДЕНТИЧНОСТ И РЕПУТАЦИЯ В РАЗЛИЧНИ ДИГИТАЛНИ СРЕДИ

Ето някои съвети за това как да създадем положителна онлайн репутация и да подобрим резултатите си в Google.

- 1) *Създавайте съдържание.* Създаването на съдържание е чудесен начин за изграждане на лична „марка“ онлайн. Например, ако сте автомонтър и искате да се рекламирате като много добър специалист в тази сфера, можете да направите свой блог, в който да обясните как поправяте и най-сложните повреди на всякакви модели автомобили. Сложете описание на работата си и видеоклипове, в които да показвате как работите по различни автомобилни проблеми – как правите диагностика, сменяте дадена част и т.н. Това е чудесен начин да покажете, че сте експерт. Също така направете и публикации в социалните медии по темата.
- 2) *Бъдете постоянни.* Опазването и поддържането на прегледна дигитална идентичност и добра онлайн репутация е дългосрочен проект. Няма бърз начин! Трябва да създавате публикации в блога си и/или в социалните мрежи последователно в продължение на шест месеца до една година, преди хората да започнат да забелязват, че сте навсякъде и че имате добър имидж.
- 3) *Не обръщайте прекомерно внимание на резултати в търсачките.* Търсачките днес са усъвършенствани и знаят кое съдържание трябва да бъде по-добре видимо. Това, върху което трябва да се съсредоточите, е да създавате добро съдържание. Не се притеснявайте за ключовите думи. Това, което наистина е от съществено значение, обаче, е използването на социалните медии за разпространение на информацията. След като създадете дадено дигитално съдържание (текстове, снимки, видео), трябва да се съсредоточите върху получаването на споделяния в социалните мрежи. Независимо дали ще го поставите в профила си във Facebook, Instagram или Twitter, помолете приятелите си да го популяризират, други хора от бранша ви също. По този начин ще получите повече посетители на страницата, ако съдържанието е добро. Повече от тези посетители действително ще поставят връзки към статията ви и на своите профили и това ще доведе до по-високо класиране на съдържанието ви в търсачките.
- 4) *Малко ежедневно присъствие в социалните мрежи предпазва от лоши резултати в търсачките.* Какво ще стане, ако се появи отрицателен

резултат, когато някой напише името ви в Google? В повечето случаи не можете да поискате премахване на резултата от търсачките. Трябва да ги изтласкате надолу с други, по-добри резултати. Европейските закони за „правото да бъдеш забравен“ все пак позволяват някои резултати да бъдат премахнати от търсачките, но не и от интернет. Изграждането на силна онлайн репутация може да изглежда като херкулесова задача, но малките усилия всеки ден наистина се натрупват. Ако има негативна информация, трябва да участвате във всички социални медии. Така това последователно подавано ново съдържание ще се появява при търсене на името ви и ще ви помогне да се предпазите от негативно съдържание, което може да е вече налично или да се появи в бъдеще.

Всеки, с малко време и усилия, може да създаде солидно онлайн присъствие и да предпази онлайн репутацията си. На практика обаче, въпреки важността на този въпрос, мнозина не си правят труда. Големият проблем, който се среща при повечето хора, е, че те просто са твърде мързеливи, за да положат усилия в създаването на добра онлайн репутация. Но ако вие сте изключение, това е вашето предимство в конкурентната среда.

3.2 НАСТРОЙКИ ЗА ЗАЩИТА В БРАУЗЕРА (COOKIES)

Не е задължително да се съгласявате с бисквитките, за да ползвате интернет. На практика може да ограничите броя на бисквитките, които се намират на вашия компютър или мобилно устройство.

Ако разрешите бисквитките, това ще улесни сърфирането ви в мрежата. Но за някои потребители липсата на риск за сигурността на бисквитките е по-важна отколкото по-удобното използване на интернет. Премахването на бисквитките може да ви помогне да намалите рисковете от нарушаване на поверителността. То може също така да предотврати проследяването и персонализирането на брауъра ви.

Различните интернет браузери имат различни настройки за включване или изключване на бисквитките, които сами по себе си се различават и за устройствата, от които се ползва брауърът. Но те обикновено са лесно откриваеми в частта *Настройка (Settings)* на съответния брауър.

Принципни повечето бисквитки автоматично биват изключени, когато сърфирате в режим *Инкогнито* и това е валидно за всички брауъри. За да стартирате този режим използвайте клавишната комбинация Ctrl+Shift+N или от файл менюто изберете *New Private Window* (в някои брауъри – *New Incognito Window*).

ⁱ <https://simplicable.com/society/digital-identity>